نگاه بیرون

هفته خطیر برای مذاکرات موازی سوریه

theguardian

ترجمه: شهرام زرندار

● قرار است روز چهارشنبه رهبران روسیه، ترکیه و ایران در سوچی دیدار کنند تا در مورد طرح آتش‌بس در سوریه به بحث بنشینند. از طرفی مخالفان اسد در ریاض اجلاسی برگزار کرده‌اند. با فعالیت‌های دیپلماتیک بناست دو اجلاس مجزا در مورد سوریه، این هفته برگزار شود تا فشاری تعیین‌کننده بر هر دو طرف برای خاتمه جنگ داخلی و حرکت سریع به سوی تدوین قانون جدید که احتمالا بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه، را در قدرت نگه می‌دارد اعمال کنند. داعش در سوریه در حال سقوط است و اپوزیسیون دموکراتیک بشار اسد از نظر نظامی در حال عقب‌نشینی است. روز چهارشنبه سه قدرت اصلی منطقه‌ای، روسیه، ایران و ترکیه، در سوچی- تفرجگاه روسیه در دریای سیاه- تشکیل جلسه می‌دهند تا در مورد کاهش دشمنی‌ها و رسیدن به یک توافق سیاسی به عقب بنشینند. در همین روز به طور جداگانه حدود ۳۰ گروه مخالف اسد در ریاض، پایتخت عربستان‌سعودی، برای مدت سه روز مذاکراتی را با هدف تشکیل و شکل‌دادن به یک تیم مذاکره‌کننده وسیع قبل از اینکه مذاکرات صلح سازمان ملل در روز ۲۸ نوامبر در ژنو انجام شود، آغاز خواهند کرد. به‌نظر می‌رسد روسیه که در سوریه از امتیاز برتری نظامی برخوردار است، خواهان دورزدن فرایند صلح سازمان ملل بوده و بر یک راه‌حل سیاسی با سایر ضامن‌های منطقه‌ای، ایران و ترکیه، تمرکز کرده باشد. به‌منظور تدارک و آماده‌سازی شرایط برای اجلاس سوچی، وزرای خارجه این سه کشور در آنتالیا در روز یکشنبه با هم دیدار کرده‌اند. این سه وزیر خارجه در آنتالیا برنامه‌هایی را برای برگزاری کنگره سوریه در جهت برقراری یک گفتمان ملی تدوین کرده‌اند؛ برنامه‌هایی که در آنها طیف وسیعی از گروه‌های اپوزیسیون شرکت خواهند کرد. نکته خاص و ویژه در این مورد این است که وزرای خارجه این سه کشور امکان دعوت از گروه‌های کُرد که کنگره ملی را مورد بحث قرار داده‌اند، چیزی که ترک‌ها تا همین اواخر مخالف آن بوده‌اند. در این نشست توصیه‌هایی در مورد نقش آتی کردها برای هر سه رئیس‌جمهوری، به منظور تأیید آنها در روز چهارشنبه فرستاده شده‌اند. همچنین توافق شده است رؤسای ستادهای مشترک ارتش‌های سه کشور به‌زودی برای بحث در مورد امکان به‌کارگیری نیروهای نظامی‌شان به‌عنوان ضامن‌های آتش‌بس در مناطق عاری از منازعه با هم دیداری داشته باشند. تا اینجا چهار منطقه غیرنظامی در استان ادلب، حمص، و بقیه جاها برقرار شده‌اند. گروه‌های اصلی اپوزیسیون سوری زیر چتر کمیته عالی مذاکرات با جدول زمان‌بندی روسیه مخالف‌اند. آنها به فرایند صلح سازمان ملل در ژنو دل بسته‌اند. نیت بیان‌شده آنها این است که به قول سازمان ملل برای به‌شراکت‌گذاشتن قدرت و انجام انتخابات وفادار بمانند، اما در ریاض کمیته عالی مذاکرات تحت فشار روسیه و پشتیبان اصلی‌اش، ترکیه، قرار خواهد گرفت تا به سازشی برای وسیع‌کردن تیم مذاکره‌کننده‌اش دست یابد. تا اینجا کمیته عالی مذاکرات در برابر بالابردن فشار بین‌المللی برای مقاومت کرده است، فشار به منظور پذیرفتن اینکه اسد تنها در صورتی قدرت را رها خواهد کرد که یک انتخابات عادلانه تحت نظارت سازمان ملل رأی نیاورد؛ دیپلماسی روسی در چارچوب محدودیت‌های خودش عمل می‌کند. این دیپلماسی مجبور است تا اولین کنگره پیشنهادی خود را که در ابتدا برای ۱۸ نوامبر تعیین شده بود به تأخیر بیندازد. این به‌تعویق‌انداختن برگزاری کنگره پس از اینکه ترکیه به حضور کردها در آن اعتراض کرد و کمیته عالی مذاکرات تماما آن را تحریم و مذاکرات را تحت عنوان «رژیم با رژیم بحث می‌کند» محکوم کرد، رخ داده است. طرح‌های مطروحه برای برگزاری یک کنگره جدید به منظور تصویب یک قانون اساسی جدید برای سوریه احتمالا در سوچی دوباره مطرح خواهد شد. ایران خواهان تصویب این امر است که نیروهایش در سوریه باقی بمانند؛ نیروهایی که در نزدیکی مرز با اسرائیل قرار خواهند گرفت - بیرون- دادی که عمیقا نه‌تنها اسرائیل، بلکه عربستان‌سعودی ترکیه خواهان حمایت روسیه از طرح‌هایش برای تضعیف کردها در شمال‌غرب سوریه و شخصا شهر تل ریفا در آفرین کوچک‌ترین استان از سه استان کردنشین سوریه است. سود چاووش‌اوغلو، وزیر خارجه ترکیه، روز یکشنبه ادعا کرده که ۲۰ درصد از سوریه اکنون تحت اشغال کردها قرار دارد؛ وضعیتی که او آن را «شرایطی خطرناک» توصیف کرده است. پوتین خواهان رهاکردن کردهای سوریه نخواهد بود، اما او و اردوغان عمیقا در یکدیگر پس از حمایت از طرف‌های مختلف در طول بیشتر سال‌های جنگ داخلی شش ساله سوریه سرمایه‌گذاری کرده‌اند. اجلاس سوچی ششمین جلسه دیدار بین پوتین و اردوغان در سال جاری است. آنها همچنین ۱۳ مکالمه تلفنی نیز داشته‌اند. پوتین باید در مورد اینکه آیا راه‌حل چهل‌تکه‌اش در مورد مناطق دور از منازعه و آتش‌بس می‌تواند درست عمل کند یا نه تصمیم‌گیری کند.

politics@sharghdaily.ir

روسیه از مسیر سوریه به صحنه اروپا بازمی‌گردد

داوود هرمیداس‌باوند
تحلیلگر روابط بین‌الملل

در ابتدای بحران، بسیاری از تحلیلگران و فعالان سیاسی، وضعیت سوریه را با کشور لیبی مقایسه می‌کردند. آنان گمان می‌کردند بشار اسد به سرنوشت معمر قذافی دچار خواهد شد ولی در نهایت این‌گونه نشد. بعد از آنکه روسیه و غرب متوجه استقامت سوریه شدند، برای خود نقش دیگری غیر از انتظار تعریف کردند. در دوره باراک اوباما، چندین نشست در ژنو برگزار شد که محور آن تشکیل دولت ائتلافی و برگزاری انتخابات آزاد در سوریه بود. بعد از پایان دوره ریاست‌جمهوری اوباما و اثبات بی‌نتیجه‌بودن نشست‌های ژنو، ایران، روسیه و ترکیه نشست‌هایی را در آستانه، پایتخت قزاقستان برگزار کردند. هدف روسیه از شرکت در این نشست‌ها بیرون‌آمدن از انزوای سیاسی بود؛ انزوایی که در پی بحران اوکراین گریبان‌گیر روسیه شده بود. پوتین در این زمینه تا حد زیادی موفق شده است. اکنون که نشست سوچی در حال برگزاری است و ایران و ترکیه در کنار روسیه درباره آینده سوریه بحث می‌کنند، بازهم روسیه درپی این هدف خود است. روسیه برای تقویت جایگاه خود در جهان براساس راهبردی که در سند سیاست خارجی این کشور تعیین شده است، سیاست «چندبُعدی هم‌زمان» را دنبال می‌کند؛ یعنی در هر منطقه -از جمله در منطقه حساس خاورمیانه- هم‌زمان با همه قدرت‌های منطقه‌ای همکاری دارد. روس‌ها در چارچوب این سیاست با همه کشورها درراستای منافع مشترک کار می‌کنند، اما با هیچ کشوری علیه کشور دیگر وارد عمل نمی‌شوند. روسیه اکنون توانسته قدرت تأثیرگذاری خود در تحولات بین‌المللی را به اثبات برساند. روس‌ها هم در شورای حکام و هم در شورای امنیت بر سر پرونده هسته‌ای ایران با اروپا همصدا بودند و از این بابت امتیازهایی هم دریافت کردند. حالا نیز چنین می‌کنند. سوریه پلی است برای پیوند دوباره روسیه با دنیای غرب. اما در نهایت از نظر روس‌ها در توافق نهایی، پوتین در کنار ترامپ قرار خواهد گرفت. هدف آنها تشکیل دولت ائتلافی با حضور میانه‌روها و برگزاری انتخابات آزاد است.

نقشه خاورمیانه جدید روی میز ۳ رئیس‌جمهوری

روحانی، پوتین و اردوغان امروز در سوچی دیدار می‌کنند

لیلا ابراهیمیان: «سوچی» شهری بر کرانه دریای سیاه، در دامنه بلندی‌های پوشیده از برف رشته‌کوه قفقاز، این روزها حال و هوای دیگری دارد؛ شهری تفریحی که برای یافتن راه‌حل سیاسی برای بحران سوریه، به چهارراه دیپلماسی بدل شده است. امروز حسن روحانی و رجب‌طیب اردوغان رؤسای جمهوری ایران و ترکیه میهمان این شهر و همتای روس خود هستند. هنوز مشخص نیست که بشار اسد، رئیس‌جمهور سوریه که در سوچی به سر می‌برد، در این دیدار حضور خواهد داشت یا نه؛ ولی این نشست نشان می‌دهد همبستگی میان ایران، روسیه و ترکیه پررنگ‌تر از قبل ادامه دارد و این کشورها درگیر نقشه راه مشترکی هستند که برای سوریه ترسیم کرده و تاکنون آن را در نشست‌های مختلف پیش برده‌اند. نشست کارشناسان سه کشور در تهران برگزار شد، وزرای امور خارجه در آنتالیا تجدید دیدار کردند و امروز، ۲۲ نوامبر، اول آذر رؤسای جمهور هر سه کشور در روسیه و در شهر ساحلی سوچی دیدار می‌کنند. شش سال پیش در چنین روزهایی «کاندالیزا رایس»، وزیر خارجه وقت آمریکا از جنگ‌های منطقه به عنوان «درد زایمان خاورمیانه جدید» یاد کرد. اما آنچه در خاورمیانه اتفاق افتاد، برخلاف پیش‌بینی آمریکایی‌ها بود. امروز سه کشور ایران، ترکیه و روسیه نقشه‌راهی برای خاورمیانه جدید ترسیم می‌کنند؛ به قول سرگی لاوروف، وزیر خارجه روسیه «آنچه در سوریه می‌گذرد، نظام آینده جهانی را رقم خواهد زد»؛ نظمی با نقش‌آفرینی ایران، ترکیه و روسیه. زمانی که مذاکرات ژنو که ابتکاری بین‌المللی است، به بن‌بست رسید، دستاوردهای رایزنی‌های آستانه در هفت نشست به ابتکار ایران، روسیه و ترکیه برای سوریه چه در روزهای جنگ و برقراری آتش‌بس و چه برای روزهای پس از داعش به دنبال راهکار عملیاتی بود؛ راهکاری که باید از دل گفت‌وگوی سیاسی بیرون بیاید. مذاکرات آستانه که راهبرد آن پاییز سال گذشته در نشست مشترک وزیران امور خارجه ایران، روسیه و ترکیه در مسکو اعلام شد، تصمیم هم‌گرایی سه کشور را برای کاهش دامنه درگیری‌ها، توافق جمعی مبارزه با تروریسم و همچنین برقراری آتش‌بس فراگیر در سوریه از دهم دی ۱۳۹۵ در پی داشت که در قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل نیز تأیید شده است. موضوع اصلی این نشست‌ها راه‌حل نهایی برای پایان بحران سوریه بود و حالا نشست سوچی برای اولین بار در سطح سران عالی این سه کشور برای حل این بحران ادامه دارد.

ایران حساسیت‌های ما را در نظر دارد

روز گذشته رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه با اشاره به نشست ایران، ترکیه و روسیه در سوچی گفت: «این دیدارها از اهمیت بسیار بالایی برای آینده منطقه برخوردار است». به گزارش «ایسنا»، به نقل از روزنامه «ینی شفق»، رئیس‌جمهور ترکیه گفته است: «روند ظهور و ناپدیدشدن گروه تروریستی داعش مرموز و پر از ابهام است و آمریکا اکنون باید توضیح دهد که چرا و علیه چه کشورهایی همچنان به ارسال محموله‌های سلاح به سوریه ادامه می‌دهد». اردوغان در ادامه به نشست سه‌جانبه ایران، روسیه و ترکیه که قرار است به‌زودی در سوچی برگزار شود، اشاره کرد و گفت: من بار دیگر روز ۲۲ سپتامبر به سوچی سفر خواهم کرد تا در نشست‌های مهم مربوط به آینده منطقه شرکت کنم. او با اشاره به اهمیت روابط ترکیه با روسیه با وجود برخی اختلافات تأکید کرد که ایران حساسیت‌های ترکیه در منطقه را در نظر می‌گیرد.

رؤسای ستاد کل در سوچی

روز گذشته، نشست سه‌جانبه رؤسای ستاد کل ارتش روسیه-ترکیه و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح ایران در سوچی برگزار شد. به‌گزارش «ایسنا» جلسه سه‌جانبه با حضور سرلشکر محمد باقری، «والری گراسیموف» رئیس ستاد کل ارتش روسیه و «خلوصی آکار»، رئیس کل ارتش ترکیه قبل از ظهر سه‌شنبه در سوچی روسیه برگزار شد. هدف از برگزاری این اجلاس، بحث و تبادل‌نظر درباره آخرین وضعیت مقابله با تروریسم در سوریه و اتخاذ راهکار مشترک برای ادامه روند پاکسازی گروهک‌های تروریستی و تکفیری و بازگشت مجدد امنیت و ثبات پایدار به کشور سوریه است.

برنامه ایران، روسیه و ترکیه برای نابودی نیروهای باقی‌مانده داعش

همزمان مسکو از برنامه ایران، روسیه و ترکیه برای نابودی نیروهای باقی‌مانده گروه‌های تروریستی داعش و جبهه النصره در سوریه خبر داد. به گزارش «ایسنا» به نقل از خبرگزاری «اینترفاکس»، وزارت دفاع روسیه اعلام کرد ایران، روسیه و ترکیه برنامه دارند تا اقدامات لازم برای نابودی نیروهای باقی‌مانده گروه‌های تروریستی داعش و جبهه النصره در سوریه را انجام دهند. ایران، روسیه و ترکیه به عنوان کشورهای ضامن صلح در سوریه در نشست ۷ آستانه تفاهم‌نامه مناطق کاهش تنش در سوریه را امضا کردند. در پی همکاری‌های سه کشور در مقابله و نابودی تروریسم در سوریه، فعالیت و اقدامات گروه‌های تروریستی مختلف به‌شدت کاهش یافته است. همچنین بنا بر اعلام مقامات روسی عملیات نظامی در سوریه در حال اتمام است. حسین شیخ‌الاسلام، معاون وزیر خارجه ایران به «شرق» می‌گوید: «تحولات در سوریه به سمت راه‌حل سیاسی می‌رود؛ بعد از پیروزی نظامی- میدانی سوریه بر داعش و بعد از شکست نیروهای داعش و تروریسم در سوریه، آخرین پایگاه منسجم آنها در منطقه فروریخت. معارضان دیگر بشار اسد در ادلب حضور دارند و حالا سوریه بیش از پیش در راه گفت‌وگوی سیاسی قدم برداشته و این پیروزی میدانی بدل به راه‌حل سیاسی شده است». او تأکید می‌کند: «راه‌حل سیاسی باید ترجمه توفیق‌های میدانی در سوریه باشد. در این راه‌حل سیاسی سه کشور ایران، ترکیه و روسیه به عنوان کشورهای ضامن براساس مشارکت همه طرف‌های مؤثر و در رأس آن ملت و دولت سوریه در انتظار صلح هستند».

محاکمه در غیبت متهمان

ادامه از صفحه ۳

از چهار جلسه غیرعلنی که برای پرونده حمید بقایی در نظر گرفته شده بود، او فقط در دو دادگاه اول شرکت کرد که با حواشی‌ای همراه بود. معاون احمدی‌نژاد به جای حضور در جلسه سوم هم به شهر ری رفت و بست نشست.

او پیش از دادگاه اول در ۱۲ مهر نامه‌ای خطاب به قاضی حیدری، رئیس شعبه ۱۰۵۷ دادگاه کارکنان دولت، نوشت و خواستار برگزاری علنی دادگاهش شد؛ اما دادگاه غیرعلنی برگزار شد. پنج روز بعد، دومین جلسه دادگاه برگزار شد و بقایی با یک زنبیل قرمز در دادگاه حضور یافت. او قبل از شروع جلسه دادگاه اعلام کرد که همه اتهاماتش سیاسی است و به‌خوبی از پسِ همه آنها برمی‌آید. پس از پایان دادگاه هم درگیری بین مأموران و اطرافیان حمید بقایی صورت گرفت. جلسه سوم دادگاه او، پنجشنبه هفته گذشته برگزار شد؛ اما او به همراه علی‌اکبر جوانفکر و حبیب‌الله جزءخراسانی، ذی‌حساب و مدیرکل امور مالی سابق نهاد ریاست‌جمهوری در زمان احمدی‌نژاد، در حرم حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) بست نشست؛ اما شنبه‌شب پس از درگیری بین برخی افراد و تیم همراه بست‌نشینان، بقایی و همراهانش با صدور اطلاعیه‌ای اعلام کردند: «تا فراهم‌شدن شرایط مقتضی، بست‌نشینی در این مکان شریف را به طور موقت متوقف می‌کنیم». البته آنها دوباره روز گذشته به حرم حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) رفتند. اما این بار اسفندیار رحیم‌مشایی، رئیس‌دفتر سابق دولت دهم و رفیق گرمابه و گلستان احمدی‌نژاد هم آنها را همراهی می‌کرد. این در حالی است که مشایی دو روز پیش در دادسرای فرهنگ و رسانه به‌دلیل توهین به مسئولان، تصرف غیرقانونی اموال دولتی و نشر اکاذیب به قصد تشویش اذهان عمومی حاضر شده بود و با قرار کفالت آزاد شد.

دادگاه غیابی خاوری

جلسه رسیدگی به پرونده محمودرضا خاوری، مدیرعامل وقت بانک ملی و یکی از متهمان پرونده فساد بزرگ بانکی هم روز گذشته و بدون حضور او و وکیلش به‌صورت غیرعلنی، در شعبه ۱۵ دادگاه انقلاب به ریاست قاضی صلواتی برگزار شد.

به گزارش مهر، در ابتدای این جلسه نماینده دادستان کیفرخواست صادره برای خاوری را قرائت کرد که در این کیفرخواست اخلال در نظام اقتصادی، پولی و بانکی به‌عنوان اتهام اصلی او مطرح شد.

غلامحسین اسماعیلی رئیس‌کل دادگستری استان تهران هم در تشریح برگزاری جلسه محاکمه غیابی خاوری گفت: «جلسه رسیدگی به اتهامات خاوری و سه نفر از متهمان برگزار شد و این جلسه دادرسی قانونی و تمام‌عیار بوده است. سه نفر از متهمان این پرونده به‌همراه وکلایشان در دادگاه حضور داشته و نظر دادگاه این است که جلسه نیاز به تجدید وقت دیگری ندارد؛ لذا آخرین جلسه بوده است و در مهلت قانونی دادگاه رأی خود را صادر خواهد کرد».

به گزارش میزان، او در رابطه با اتهامات سه‌نفری که به همراه خاوری محاکمه شده‌اند، عنوان کرد: «این افراد از متهمان دیگر پرونده مه‌آفرید بودند و اتهاماتی در ارتباط با جعل و استفاده از سند مجعول و همچنین مخفی‌کردن ادله جرم داشتند که در کیفرخواست اخیر دادسرا برای این سه متهم هم در کنار خاوری کیفرخواست صادر و دادگاه چهار نفر این افراد امروز برگزار شد». اسماعیلی در پاسخ به این سؤال که برخی ادعا کرده‌اند برگزاری محاکمه غیابی خاوری خروجی ندارد؛ چراکه امکان استرداد خاوری به‌خاطر عدم معاضدت قضائی ایران با کانادا وجود ندارد، عنوان کرد: «از نظر نگرش حقوقی به موضوع وضعیت اینکه فرد به‌عنوان متهم تحت تعقیب باشد یا اینکه دارای محکومیت باشد، آثار و تبعات متفاوتی دارد و بر اساس قوانین مربوط به استرداد مجرمین، وقتی که فردی محکومیت قطعی داشت، زمینه استرداد تقویت می‌شود. معتقدیم حتی اگر متهم فراری در دسترس نباشد و اطلاع هم نداشته باشیم که در کدام نقطه این کره خاکی مخفی شده است، رسیدگی قضائی را برابر ضوابط و مقررات انجام می‌دهیم؛ چون احکام قضائی بعد از قطعیت آثار و تبعات خاص خود را دارد، در داخل کشور هم نتیجه رأی دادگاه می‌تواند اثربخش باشد؛ البته پیش‌داوری نمی‌کنیم که دادگاه چه رأیی را صادر خواهد کرد».

او با اشاره به اینکه درحال‌حاضر وضعیت فعلی کانادا را لحاظ نمی‌کنیم و ما قواعد و قوانین حقوقی کشور خودمان و قواعد بین‌المللی را در رسیدگی مورد لحاظ قرار می‌دهیم، بیان کرد: «چه بسا در آینده قراردادها و معاضدت‌های قضائی بین ایران و کانادا و کشورهای دیگر تنظیم شود و چه بسا که ایشان از کانادا به کشور دیگر نقل مکان کند و ما نباید بر اعتبار اینکه فرد در کجاست، امورات قضائی را معطل کنیم».

برگزاری دادگاه غیابی یک امر استثنا در سیستم حقوقی کشور است که در آن بدون حضور متهم اصلی رسیدگی انجام و حکم مقتضی صادر می‌شود. در این پرونده هم قوه قضائیه از طریق رسانه‌ها اقدام به اطلاع‌رسانی در رابطه با برگزاری دادگاه کرده بود. اردیبهشت ۹۴، سخنگوی قوه قضائیه اعلام کرد که امیدی به بازگشت محمود خاوری نداریم و او را غیابی محاکمه می‌کنیم که دادستان کل کشور هم در مهر امسال رسما خبر داد که محاکمه غیابی خاوری ۳۰ آبان برگزار خواهد شد. محمودرضا خاوری، مدیرعامل سابق و فراری بانک ملی است که در سال ۹۰ به کانادا گریخت. خاوری از متهمان پرونده اختلاس سه‌هزار میلیاردی است و اتهام او «کلاهبرداری» است.

ادامه از صفحه اول

ضربه دوباره به پیکر «خزر»

در مجموع ۲۰۷ گونه گیاهی در پناهگاه حیات وحش میانکاله شناسایی شده است. بقایایی از پستانداران کم‌نظیر در این زیستگاه هنوز بوده و نیمی از برداشت خاویار از آب‌های این ناحیه صور می‌گیرد. در سال ۱۳۸۵ رئیس دولت نهم و پس از اینکه در سفر به مشهد و در خلال سخنانش از محدودیت‌های زیست‌محیطی در برابر برنامه‌های توسعه‌ای گلایه داشتند، به استان گیلان مسافرت کرد. در خلال این سفر استانی، نامه مشترکی از استانداران حاشیه خزر مبنی بر ضرورت توسعه صنایع پتروشیمی به ایشان تقدیم شد. متعاقبا احمدی‌نژاد دستور تخریب ۳۰۰ هکتار از جنگل‌های کم‌نظیر لاکان را در استان گیلان صادر کرد. البته مقاومت ستودنی رئیس سازمان جنگل‌های گیلان (که به برکناری او منجر شد) و موج گسترده مخالفت در فضای رسانه‌ای منجر به توقف موقت این برنامه شد. رئیس دولت نهم البته نه‌تنها ادعای «دولت محیط‌زیست» را نداشت؛ بلکه صراحتا حفظ آن را مغایر برنامه‌های موسوم به توسعه می‌دانست؛ اما اینک در شرایطی که تأکید دکتر روحانی بر «دولت محیط‌زیست‌محور» بودن هنوز در اذهان پژواک دارد، چنین تصمیماتی متناقض به نظر می‌رسد. آیا دولتی که همواره بر توسعه پایدار تأکید دارد، از نظر فنی می‌تواند به بهانه اشتغال‌زایی هر برنامه‌ای را توسعه بنامد، پرسشی است که باید به آن پاسخ داد. وزیر نفت با توجه به عهده‌داربودن مدیریت‌های کلان به‌عنوان یک مدیر تکنوکرات پایبند به منافع ملی شناخته می‌شود. اگر اقدام شتاب‌زده برای تأسیس این واحدهای صنعتی و قطعا آلاینده بر سیمای مجروح این خطه آسیب‌های جبران‌ناپذیرتری وارد کند، چه‌بسا برای کارنامه قابل احترام زنگنه، یک نمره منفی باشد. بدون‌تردید مبادرت به چنین برنامه‌های چالش‌برانگیزی مستلزم تبادل و مذاکرات تخصصی و فنی تمامی صاحب‌نظران در کشور است. این نتیجه‌ای نیست که تنها از گذر چند جلسه رسمی بین دو سازمان و وزارتخانه به دست آید. مردم کشورمان و به‌ویژه کنشگران بومی این مناطق نیز حق دارند از نتیجه این بررسی‌ها آگاه شوند. مردمی که امیدواریم مانند اهالی دشتستان استان بوشهر از رونق کوتاه‌مدت خود چشم پوشیده و احداث صنایع پتروشیمی را منوط به مطالعات جامع زیست‌محیطی و منابع کنند. آنهایی که در ترافیک‌های کور تنها به انتظار پلیس راهنما ننشسته و خود در کاهش بحران به کمک و مشارکت می‌آیند.